

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА“

ПРОГРАМА

ПО

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Приета на Департаментен съвет на 18 юни 2026/Протокол 4

Утвърдена от Факултетен съвет на 14 юли 2026/ Протокол 8

**„Български език”,
чуждестранни студенти, обучение на английски език**

УЧЕБЕН ПЛАН

Дисциплина	Изпит в семестър	Аудиторна заетост				Кредити извън-аудиторна заетост	Общо кредити	Часове по години и семестър			
								I, II година			
Български език	IV	Всичко	Лекции	Упражнения	Кредити	...	...	I	II	III	IV
		120	0	120	4			30	30	30	30

Наименование на дисциплината:

„Български език”, чуждестранни студенти, медицински сестри, обучение на английски език

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ:

Задължителна

Ниво на обучение:

Магистър /Б/

Форми на обучение:

Упражнения, индивидуална и екипна работа със студенти

Курс на обучение:

I и II курс

Продължителност на обучение:

Четири семестъра

Хорариум:

0 часа лекции, 120 часа упражнения

Помощни средства за преподаване:

Мултимедийни презентации, дискусии, ролеви модели на ситуации, интерактивни методи на работа

Методи за стимулиране на творческата активност на студентите:

Разработват се проекти, участие в дискусии, ролеви модели и симулационни сценарии, практическо решаване на клинични проблеми, работа с онлайн платформи.

Форми на оценяване:

Писмен и устен изпит (в края на третата академична година). Допускане до устен изпит – след успешно положен писмен изпит.

Текущ контрол, студентски разработки и семестриални тестове през първи, втори, трети и четвърти семестър.

Аспекти при формиране на оценката:

Писмен и устен изпит, текущ контрол

Формиране на оценката:

В края на втори и четвърти семестър се поставя годишна оценка. Годишната оценка е средноаритметичен резултат от първи и втори, трети и четвърти семестър.

В края на втората академична година се поставя финална оценка. Тя включва резултата от изпита и годишните оценки.

Семестриална оценка

a – за първи семестър

b – за втори семестър

c – за трети семестър

d – за четвърти семестър

$a = 0,5 \cdot a1 + 0,5 \cdot a2$ (a1) текущ контрол, (a2) семестриален тест

$b = 0,5 \cdot b1 + 0,5 \cdot b2$ (b1) текущ контрол, (b2) семестриален тест

$c = 0,5 \cdot c1 + 0,5 \cdot c2$ (c1) текущ контрол, (c2) семестриален тест

$d = 0,5 \cdot d1 + 0,5 \cdot d2$ (d1) текущ контрол, (d2) семестриален тест

Годишна оценка

A – за първата академична година

B – за втората академична година

$A = 0,5 \cdot a + 0,5 \cdot b$

$B = 0,5 \cdot c + 0,5 \cdot d$

Оценка от изпита (J)

$$J = 0,5. j1 + 0,5. j2 \quad (j1) \text{ писмен изпит, } (j2) \text{ устен изпит}$$

Финална оценка

$$F = 0,7. J + 0,15. A + 0,15. B$$

Студентът се допуска до устен изпит при положителна оценка на писмения изпит. Ако оценката по един от компонентите на изпита е Слаб (2), то общата оценка от изпита е Слаб (2).

Финалната оценка се нанася в Протокола, Катедрената книга и Главната книга.

Семестриален изпит:

Да / Писмен и устен изпит (в края на втората академична година)

Държавен изпит:

Не

Водещ преподавател:

Дисциплината се води от хабилитирани преподаватели; преподаватели с ОНС „Доктор“ и магистри с педагогическа правоспособност.

Катедра:

Секция по български език

АНОТАЦИЯ

Учебната програма по български език включва упражнения по общ и специализиран български език. Съобразена е с необходимите умения за ниво А1 – А2 по Европейската езикова рамка и с необходимостта от владение на специализирана медицинска лексика.

Лексикалните, граматическите, текстовите и практическите упражнения имат комуникативна насоченост. Езиковите задачи се осъществяват посредством работа с диалози, наративни и специализирани текстове. Специализираните текстове са съобразени със спецификите на медицинската документация, която медицинските сестри попълват: събиране на здравна информация (анамнеза), записване на витални показатели (температура, кръвно налягане, пулс, дишане); попълване на амбулаторни листове, лични амбулаторни картони, електронни здравни досиета, протоколи за консумативи. Отразяват аспектите на общуването между медицинска сестра и пациент, медицинска сестра и клиничен персонал: изпълнение на назначения (измерване на кръвно, пулс, температура и други жизнени показатели; вземане на биологичен материал за лабораторни изследвания – кръв, урина; поставяне на инжекции (мускулни и венозни), венозни инфузии и катетри; поставяне на септични и асептични превръзки и т.н.).

При обучението на студентите се прилагат методи на формиране, затвърждаване и надграждане на езиковата комуникативна компетентност и иновативни методи на работа. Използват се форми на текущ контрол, студентски разработки, съобразени с нивото на усвояване на езика. Курсът по *български език* завършва с полагане на изпит, който се състои от два компонента – писмен и устен.

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Придобиване на знания и умения чрез:

1. Развиване на езикови умения и компетенции;
2. Усвояване на комуникативни стратегии;
3. Умения за работа в екип;
4. Прилагане на придобитите комуникативни умения в професионална среда.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

След успешно завършване на курса студентите трябва да могат:

1. Да **разбират устна и писмена реч на български език** в ежедневна и професионална медицинска комуникация.
2. Да **използват основни граматични структури** на българския език (глаголни времена, местоимения, съществителни и прилагателни имена).
3. Да **водят разговор на български език** в типични ситуации от медицинската практика – в болница, кабинет, аптека.
4. Да **общуват с пациенти и медицински специалисти**, като използват подходяща медицинска лексика.
5. Да **събират и представят здравна информация** – анамнеза, симптоми, оплаквания на пациента.
6. Да **описват клинични състояния**, симптоми, болка и медицински процедури.
7. Да **използват специализирана медицинска терминология** в устна и писмена форма.
8. Да **попълват медицинска документация** – амбулаторни листове, протоколи, медицински формуляри.
9. Да **дават инструкции на пациенти** относно лечение, изследвания и процедури.
10. Да **прилагат межкултурни комуникативни стратегии** при общуване с пациенти и медицински специалисти от различни културни и езикови общности.
11. Да **прилагат езиковите знания в професионална медицинска среда и работа в екип**.

Л Е К Ц И И

У П Р А Ж Н Е Н И Я – ТЕЗИСИ

Първи семестър

Упражнение №1 – 2 часа. Българската азбука. Кирилицата – характеристика и особености. Звукове и букви. Печатни и ръкописни букви. Гласни и съгласни звукове. Дифтонги. Произношение.

Упражнение №2 – 2 часа. Запознаване и представяне (Как се казваш?/Как се казвате?). Лични местоимения – именителен падеж.

Упражнение №3 – 2 часа. Сегашно време на глагола съм. Минало и бъдеще време. Конструирание на положителни и отрицателни изречения. Въпросителни изречения с частицата ли. Създаване на диалози за запознаване и представяне.

Упражнение №4 – 2 часа. Поздрави и учтиви изрази. Обръщения и общоприети съкращения. Звателен падеж на някои съществителни имена. Въпросът *Как си?/Как сте?* Създаване на кратък наративен текст за представяне.

Упражнение №5 – 2 часа. В университета. Държави, националности, професии. Изречения с въпросителните думи: *кой, какъв, къде, какво, откъде*. Съществителни имена за националности и професии. Сегашно време на глагола следвам. Показателни местоимения.

Упражнение №6 – 2 часа. Сегашно време на глаголите от първо, второ и трето спрежение. Изграждане на текстове, свързани с ежедневието на студентите.

Упражнение №7 – 2 часа. Предмети от ежедневието. Съществително име – род и число. Употреба на съществителните имена в единствено и множествено число в диалози. Числителни бройни имена от 1 до 100. Бройна форма на съществителните имена. Мъжколична форма на числителните бройни имена. Употреба на числителните бройни имена.

Упражнение № 8 – 2 часа. Моят апартамент. Членуване на съществителните имена. Пространствени предлози. Употреба на някои наречия.

Упражнение № 9 – 2 часа. Пътуване. Безлична употреба на глаголите *имам/нямam*. Създаване на диалози, свързани с употребата на пространствени предлози и членувани форми на съществителните имена.

Упражнение № 10 – 2 часа. Аз и другите. Лични местоимения – винителен и дателен падеж. Употреба на пълни и кратки падежни форми в наративни текстове и диалози.

Упражнение № 11 – 2 часа. Външност и характер. Прилагателни имена – съгласуване, членуване, степенуване. Цветовете. Синоними и антоними.

Упражнение № 12 – 2 часа. Свободно време и интереси. Глаголи и предлози за движение. Употреба в текстове, свързани с ежедневието на студентите.

Упражнение № 13 – 2 часа. Преговор и обобщение.

Упражнение № 14 – 2 часа. Подготовка за семестриален тест.

Упражнение № 15 – 2 часа. Семестриален тест.

Втори семестър

Упражнение № 16 – 2 часа. Семейство. Притежателни местоимения – кратки и пълни форми. Създаване на наративен текст, свързан със семейството. Употреба на притежателни местоимения в текст.

Упражнение № 17 – 2 часа. Време (Колко е часът?/В колко часа?/Колко часа?). Дните на седмицата, месеците, сезоните. Числителни редни имена – род, число, членуване.

Упражнение № 18 – 2 часа. На гости. Вид на глагола. Ключови думи и изрази за „разпознаване“ на вида на глагола.

Упражнение № 19 – 2 часа. Ваканция и пътуване. Бъдеще време на глаголите от несвършен вид – положителна, отрицателна и въпросителна форма. Употреба в диалози и наративни текстове.

Упражнение № 20 – 2 часа. В аптеката. Образуване и употреба на глаголи от свършен и от несвършен вид.

Упражнение № 21 – 2 часа. Употреба на да-конструкции с глаголи от свършен и от несвършен вид.

Упражнение № 22 – 2 часа. Значение на профилактичните прегледи. Разговор. Повелително наклонение. Образуване на повелителни форми на глаголи от свършен и от несвършен вид.

Упражнение № 23 – 2 часа. Преглед на пациент. Упражнение с повелителни глаголни форми.

Упражнение № 24 – 2 часа. Здравни проблеми. Бъдеще време с глаголи от свършен вид.

Упражнение № 25 – 2 часа. Стрес и натоварване в работата на медицинската сестра. Употреба на наречия – изграждане на диалог.

Упражнение № 26 – 2 часа. Части на човешкото тяло. Съществителни, прилагателни и числителни имена – обобщение.

Упражнение № 27 – 2 часа. Преговор и обобщение.

Упражнение № 28 – 2 часа. Подготовка за семестриален тест.

Упражнение № 29 – 2 часа. Семестриален тест.

Упражнение № 30 – 2 часа. Анализ на резултатите от семестриалния тест.

Трети семестър

Упражнение № 1 – 2 часа. Работа в екип. Минало свършено време на глагола. Образуване на положителна и отрицателна форма. Диалози.

Упражнение № 2 – 2 часа. Животът на медиците. Употреба на минало свършено време в наративни текстове и диалози на медицинска тематика.

Упражнение № 3 – 2 часа. УМБАЛ „Св. Георги“ – Пловдив. Сегашно време на глагола – разширение. Съвместна употреба на глаголните времена. Изграждане на диалог.

Упражнение № 4 – 2 часа. В болницата. Болничен персонал. Лексика за болнични отделения, дейности на медицинската сестра, медицински изследвания. Изграждане на диалог в клинична среда.

Упражнение № 5 – 2 часа. Медицински специалисти и специалности. Съществително име – преговор.

Упражнение № 6 – 2 часа. Симптоми и болка. Степени и локализация. Лексика за описание на симптоми – видове. Прилагателно име – преговор. Минало свършено деятелно причастие.

Упражнение № 7 – 2 часа. Постъпване в болница. Събиране на анамнеза. Описание на болка. Вид на глагола. Бъдеще време – преговор с разширение.

Упражнение № 8 – 2 часа. Медицинско оборудване и инструменти. Минало неопределено време – образуване и значение.

Упражнение № 9 – 2 часа. Наблюдение на пациента. Причастия – сегашно деятелно и минало страдателно причастие. Употреба.

Упражнение № 10 – 2 часа. Здравословен начин на живот. Профилактика и здравни навици. Структури за указания. Синоними и антоними.

Упражнение № 11 – 2 часа. Сътрудничество между лекар и медицинска сестра. Ситуационни задачи. Межкултурна комуникация.

Упражнение № 12 – 2 часа. Преговор, обобщение.

Упражнение № 13 – 2 часа. Подготовка за семестриален тест.

Упражнение № 14 – 2 часа. Семестриален тест.

Упражнение № 15 – 2 часа. Анализ на теста.

Четвърти семестър

Упражнение № 16 – 2 часа. Човешкото тяло – части, органи, кухини. Повторение и обобщение.

Упражнение № 17 – 2 часа. Органи и системи. Образуване на съществителни и прилагателни имена. Фонетични промени. Структури за изразяване на строеж, състав, разположение.

Упражнение № 18 – 2 часа. Сестринство / Сестрински грижи. Даване на инструкции. Обяснение на процедура. Свършен и несвършен вид на глагола – употреба.

Упражнение № 19 – 2 часа. Разговор за предходни заболявания. Кратка анамнеза. Минало неопределено време – упражнения.

Упражнение № 20 – 2 часа. Измерване на жизнени показатели – кръвно налягане, температура, пулс. Глаголи от трите спрежения. Упражнения в сегашно, минало свършено и минало неопределено време.

Упражнение № 21 – 2 часа. Клинична среда. Безлични конструкции с винителни и дателни форми на личните местоимения.

Упражнения № 22 – 2 часа. Изграждане на медицински диалози в мултикултурна среда. Межкултурна комуникация в медицинската практика.

Упражнения № 23 – 2 часа. Медицинска документация. Основни формуляри. Попълване. Отглаголни съществителни имена.

Упражнение № 24 – 2 часа. Работа по казуси. Комуникативни стратегии при работа с пациенти от различни култури.

Упражнение № 25 – 2 часа. Ситуационни задачи – ориентация в болница. Предлози – преговор. Хигиена и безопасност в болницата. Отглаголни съществителни имена.

Упражнение № 26 – 2 часа. Здравословен начин на живот и профилактика. Императивни форми – преговор с разширение.

Упражнение № 27 – 2 часа. Преговор и обобщение. Подготовка за семестриален тест.

Упражнение № 28 – 2 часа. Семестриален тест

Упражнение № 29 – 2 часа. Анализ на грешки от семестриалния тест.

ЛИТЕРАТУРА

- Дечев, Иван, Андония Куцарова, Антоанета Краевска, Мая Андонова. Български език за чужденци. Специализиран учебник за медици, Пловдив, 2017.
- Димитрова, М. и колектив. Учебник – Специализиран български език за чуждестранни студенти, Пловдив, 2019.
- Димитрова, М. и колектив. Български език за чужденци. Учебник – първа и втора част, Пловдив, 2018.
- Д. Желязкова, М. Мулешкова и Бл. Айвазов. Български език за чужденци /специализиран български език за медицински сестри/- /разработка/, 2026.
- Павлова, А. Справочник за българския глаголен вид, Пловдив, 2019.
- Петрова, С. Учете български език – първо ниво, София, 2004.
- Електронни ресурси, свързани с преподаването на български език на чужденци

КОНСПЕКТ

1. **Запознаване и представяне.** Лексика за лична информация, националности и професии.
2. **Поздрави и учтиви изрази.** Форми на обръщение и ежедневна комуникация.
3. **В университета.** Лексика за университетската среда и студентския живот.
4. **Семейство и роднински връзки.**
5. **Свободно време и интереси.**
6. **В аптеката.** Лексика за лекарства и основни здравни оплаквания.
7. **Здравни проблеми.** Основни симптоми и оплаквания на пациента.
8. **Преглед на пациент.** Лексика за диалог между лекар/медицинска сестра и пациент.
9. **Медицински специалисти и специалности.**
10. **Части на човешкото тяло.**
11. **Органи и системи на човешкото тяло.**
12. **Болнична среда.** Болнични отделения и медицински персонал.
13. **Медицинско оборудване и инструменти.**
14. **Измерване на жизнени показатели.** Температура, пулс, кръвно налягане,

дишане.

15. **Медицинска документация.** Някои формуляри и медицински записи.
16. **Професионални дейности на медицинската сестра.**
17. **Комуникация между медицинска сестра, лекар и пациент. Изграждане на професионален медицински диалог.**
18. **Здравословен начин на живот.** Профилактика и здравни навици.
19. **Стрес и натоварване в медицинската професия.**
20. **Фонетични промени в българския език.**
21. **Съществително име – род, число и членуване.**
22. **Съгласуване на прилагателни имена със съществителни имена.**
23. **Лични местоимения – форми и употреба.**
24. **Притежателни местоимения – /пълни/ и кратки форми.**
25. **Глагол – вид (свършен и несвършен).**
26. **Глаголни времена – сегашно, бъдеще и минало време /минало неопределено време/.**
27. **Безлични конструкции с винителни и дателни форми на личните местоимения.**
28. **Образуване на отглаголни съществителни имена и причастия.**
29. **Употреба на неизменяеми части на речта – предлози и наречия в медицинския език.**
30. **Структури за указания.**
31. **Синоними и антоними.**
32. **Медицински диалози и комуникативни стратегии при работа с пациенти.**
33. **Межкултурна комуникация в медицинската практика.**